

ЮЛІАНСЬКИЙ КАЛЕНДАР ЯК ЗАСІБ ПОШИРЕННЯ МОСКОВСЬКИМ ПАТРІАРХАТОМ В УКРАЇНІ ІДЕОЛОГІЇ РУССКОГО МІРА

THE JULIAN CALENDAR AS A TOOL FOR THE MOSCOW PATRIARCHATE'S DISSEMINATION OF THE «RUSSKIY MIR» IDEOLOGY IN UKRAINE

Постановка наукової проблеми та її значення. Питання співвідношення дат з подіями в церковному календарі та принципів обрахунку дати відзначення церковних свят існує з перших століть християнства. Одним з завдань Першого Вселенського Собору в Нікеї 325 року було вирішення питання про дату святкування Пасхи. Воно залишається актуальним серед християн і сьогодні, через 1700 років з часу проведення Собору. Але, окрім принципів обрахунку, з часом на календар вплинула традиція і календар набув сакрального значення. У контексті дослідження порушеної теми розглядається юліанський календар, який використовується в Україні Московським патріархатом задля поширення ідеології русского міра. РПЦ виправдовує та благословляє війну проти України, посиляючись на деяких псевдосвя-

В Україні російська православна церква діє під назвою УПЦ, поширюючи ідеологію русского міра. Календар у цій ідеології використовується як сакральний елемент задля нав'язування духовної єдності українського і російського народів. Статтю присвячено впливу Московського патріархату в Україні, який через юліанський календар поширює ідеологію «русского міра». Описані свята та події, які використовуються задля поширення згаданої ідеології та є підґрунтям виправдання війни, яку веде росія проти України. Висвітлена діяльність кліриків Московського патріархату в Україні та їх проповідь ідеології «русского міра», яка є антидержавною та антицерковною.

Ключові слова: Юліанський календар, новоюліанський календар, Московський патріархат, ідеологія «русского міра», міжцерковні відносини.

* Аспірант Київської православної богословської академії.

** Postgraduate student of the Kyiv Orthodox Theological Academy.

тих, які шануються росіянами та містяться в календарі Московського патріархату в Україні. У сучасному науковому просторі досі відсутнє системне вивчення юліанського календаря як інструмента ідеологічного впливу Московського патріархату в Україні в умовах російсько-української війни.

Наукова проблема та її значення зумовлене поширенням ідеології русского міра через юліанський календар Московським патріархатом в Україні (МПВУ), особливо в час війни. Наявність у календарі МПВУ осіб, канонізованих російською церквою, які за життя нищили українців, святині українського народу, руйнували міста, крали та привласнювали собі культурні і духовні здобутки, є злочином проти української нації. Шанування осіб та подій, які описані в статті, вірянами Московського патріархату є плюндруванням пам'яті загиблих захисників України та зневага до тих, хто захищає Україну сьогодні, адже вони боролися і борються за майбутнє України. А шанування політичних святих та подій, які пов'язані з історією росії, є засвоєнням проповіді русского міра. Наше дослідження є унікальним, адже описує приклади поширення ідеології русского міра в Україні через Юліанський календар, що в умовах війни стає духовними скрепами, які досі об'єднують частину українців та росіян. У цій статті описано приклади шанування українцями політичних святих РПЦ та одурманення частини українців Московським патріархатом ідеологією русского міра. Складним для дослідження є можливість лише частково описати та відстежити приклад поширення ідеології на парафіяльному рівні, адже дані можемо черпати тільки з доступних інформаційних ресурсів в інтернеті. Відсутні звіти чи аналітика, які прямо пов'язували б календар з ідеологією русского міра. Також відсутні широкі соціальні дослідження, які б свідчили, на-

In Ukraine the Russian Orthodox Church operates under the name of the UOC, promoting the ideology of the russkiy mir. Within this ideological framework, the calendar functions as a sacralized instrument intended to impose a sense of spiritual unity between the Ukrainian and Russian peoples. This article examines the influence of the Moscow Patriarchate in Ukraine, which employs the Julian calendar as a mechanism for disseminating the russkiy mir ideology. It identifies the saints and commemorative events used to advance this ideological agenda and to provide a theological and historical justification for Russia's war against Ukraine. The study also highlights the activities of the clergy of the Moscow Patriarchate in Ukraine and their propagation of the russkiy mir ideology, which is both anti-state and anti-ecclesial in character.

Keywords: Julian calendar, New Julian calendar, Moscow Patriarchate, russkiy mir ideology, inter-church relations..

скільки усвідомлюють українці поширення ідеології «русского міра» через календар в Україні.

Мета дослідження полягає у осмисленні прикладів поширення ідеології русского міра через Юліанський календар Московський патріархатом в Україні в умовах російсько-української війни.

Для реалізації поставленої мети ми маємо виконати такі дослідницькі **завдання**:

1. Навести аргументи на користь єдності МПвУ(УПЦ) із РПЦ.
2. Дослідити календар Московського патріархату в Україні на наявність осіб, які канонізовані РПЦ та перейняті для шанування в Україні.
3. Відстежити храми, освячені на честь святих, які є провідниками ідеології русского міра в Україні та шануються серед святих МПвУ.
4. Дослідити приклади поширення ідеології русского міра в Україні через дати шанування ікон у календарі, які безпосередньо стосуються культу російської імперії.
5. Дослідити шанованих святих серед МПвУ, які нищили ідею українськості.

Джерельну основу дослідження становлять як офіційні матеріали, що відображають позицію Московського патріархату та його структур в Україні, так і наукові, публіцистичні та аналітичні дослідження, присвячені календарному питанню та ідеології русского міра. Основними джерелами є богослужбовий календар Московського патріархату в Україні (УПЦ); Статут та внутрішні положення, які визначають канонічну та адміністративну залежність УПЦ від РПЦ; ікони шанованих осіб Московським патріархатом, через які поширюється ідеологія русского міра; служби й акафісти святим, канонізованим у РПЦ, зокрема тим, чий культ пов'язаний із російською державною та імперською ідеологією; висновок релігієзнавчої експертизи Статуту про управління Української Православної Церкви на наявність церковно-канонічного зв'язку з Московським патріархатом.

Виклад основного матеріалу.

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року інституції, які мають безпосередній зв'язок з росією, були заборонені в Україні. Але Російська Православна Церква в Україні, яка маскується під назвою УПЦ, має можливість провадити діяльність. РПЦвУ (УПЦ) послугову-

ється російською мовою, спільним календарем з РПЦ, шануванням спільних святих, які мають безпосередній зв'язок з московією та культом російської імперії, спільною історичною пам'яттю, всім тим, що в минулому нав'язували українцям як спільне з росіянами, щоб насадити ідею, що окремого існування ані України, ані автокефальної Православної Церкви України бути не може. Ця ідеологія сьогодні називається «русский мір», її вдало використовує Московський патріархат в Україні в боротьбі проти української державності та нав'язуванні ідеї «братньої єдності» українського та російського народів. Кіріл Гундяєв, очільник цієї організації, оправдовує війну на псевдоправославному рівні серед вірян Московського патріархату та загалом у суспільстві як представник церкви. Згідно зі Статутом МПвУ (УПЦ), «Українська Православна Церква є самостійною і незалежною у своєму управлінні та устрої відповідно до Грамоти Патріарха Московського і всієї Русі Олексія II (Додаток 5. Копія грамоти московського Патріарха Олексія II) від 27 жовтня 1990 року» [Статут про управління УПЦ, 2022]. В умовах повномасштабного вторгнення структура МПвУ зробила косметичну чистку цього статуту, позбавивши його згадок про росію. Проте основоположний документ єдності з Московським патріархатом залишили в пункті I.1 свого статуту, посилаючись на грамоту Московського патріарха 1990-х років. У ній йдеться про зв'язок МПвУ з РПЦ: «Українська Православна Церква, з'єднана через нашу Російську Православну Церкву з Єдиною, Святою, Соборною і Апостольською Церквою...» (Додаток 5. Копія грамоти московського Патріарха Олексія II). Державна служба України з етнополітики та свободи совісті здійснила релігієзнавчу експертизу Статуту про управління Української Православної Церкви на наявність церковно-канонічного зв'язку з Московським патріархатом. Результати експертизи висвітлені у таких висновках: «Прийняття нової редакції Статуту про управління УПЦ (від 27.05.2022) та Постанови Собору УПЦ не привели до розриву церковно-канонічного зв'язку Української Православної Церкви із Російською Православною Церквою. Статус УПЦ як структурного підрозділу РПЦ, що користується певними правами самостійності, але не утворює автокефальну Церкву, залишається незмінним» (Додаток 2. Висновок експертизи ДЄСС Статуту про управління УПЦ). Отже, і зараз в Україні діє організація Московського патріархату, яка є структурним підрозділом РПЦ. У свою чергу РПЦ для росії є службовим відомством, яке виконує політичні вказівки кремля в поширенні ідеології русского міра.

Церковний календар сьогодні – це система визначення дат релігійних свят, постів, пам’яті святих і загалом богослужбового року, яка використовується Церквами. Він поєднує астрономічні (сонячні й місячні) цикли з богословською традицією та літургійною практикою. В умовах поширення ідеології русского міра росіяни покладають на календар вищу мету. Спільна історія українців і росіян – це те, чим сьогодні маніпулюють та, вказуючи на тяглість «братерських» стосунків у контексті ідеології русского міра, намагаються нав’язати ідею, що українці окремого існування як народ мати не можуть. «Нині ведеться багато дискусій про те, хто є спадкоємцем нашої великої прадержави – Київської Русі, яка набула значного розквіту в IX–XII століттях... Характерною є й сама назва “Святая Русь”, яка виникла на теренах Московської держави в XV–XVI ст., тобто саме тоді, коли ця держава, набираючи силу, приєднувала до себе чужі землі, “обґрунтовуючи” це якраз тим, що саме вона є істинним носієм “єдино правильної” віри – православної. Українці та білоруси права на власну історію фактично не мають» [Електронна бібліотека Житомирського державного університету, 2014].

Український народ зберіг у національній пам’яті історію боротьби за власну ідентичність, яка планомірно нищилася московитами. Важливості пам’яті приурочене українське свято – День Державності України, яке щорічно відзначається 15 липня, згідно з Указом Президента України № 423/2021 від 24 серпня 2021 року. Це свято започатковано на честь тисячолітньої історії українського державотворення, починаючи від часів Київської Русі, і приурочено до Дня Хрещення Київської Русі та вшанування пам’яті князя Володимира Великого. Одним з ініціаторів свята є Предстоятель Православної Церкви України – Блаженніший митрополит Київський і всієї України Епіфаній. Тобто українська держава і автокефальна Православна Церква України відстоюють тисячолітню істину існування української державності, церкви, нації, мови і загалом історію існування українства, адже ця історія планомірно викривляється та нищиться росіянами. Свято Державності набуває особливого значення в час війни, адже відзначає історичний шлях України, вшановує пам’ять видатних діячів, утверджує національну єдність та протидіє історичним маніпуляціям. З 2024 року, враховуючи перехід Православної Церкви України на новоюліанський календар, свято відзначається 15, а не 28 липня, як було раніше.

Сьогодні ідеологія русского міра має різні сфери впливу. Найболіснішою є територіальна, адже рф вторглася в Україну,

вбиваючи українців, чинячи геноцид української нації, прикриваючись лозунгами, нібито вони звільняють українців від «кієвського режиму». Свідченням цього «звільнення» є братські могили мирних мешканців Бучі, Ірпеня, Гостомеля, Бородянки, Маріуполя, Оленівки та інших міст і сіл, які потерпіли і щоденно потерпають від росіян, які прагнуть знищити український народ та загарбати українські землі. У цьому контексті церковний календар посідає важливе значення. Аналізуючи діяльність РПЦвУ (УПЦ), бачимо, що у відповідь на прийняття владою закону України «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій» росіяни вимагають недоторканності УПЦ: «Росія на переговорах вимагала від України зняття всіх обмежень з УПЦ МП» [Релігійно-інформаційна служба України, 2025]. Мета вище згаданого закону – інституційний розрив зв'язків МПвУ (УПЦ) із Російською Православною Церквою. А календар для цієї ідеології русского міра є більше, ніж просто спосіб обрахунку часу та зв'язок дат із подіями. РПЦ покладає на юліанський календар вищу мету. Календар став засобом впливу на церкви та вірних, росія використовує РПЦвУ (УПЦ) в боротьбі проти української державності.

Одним із духовних скрепів, які об'єднують церкви на території України та рф, є юліанський календар. 4 Липня за старим (юліанським) календарем Московський патріархат в Україні вшановує Царственних страсотерпців: Миколоя II, царицю Олександрю, царевича Олексія, які були зараховані до лику святих Російською Православною Церквою в 2000 році та шануються Московським патріархатом в Україні й сьогодні. Зарахування до лику святих вищеописаних осіб є радше політичною та ідеологічною російською канонізацією, аніж канонізацією за святість життя, адже вони є мучениками не за Ісуса Христа, не за святість життя і не за віру. Навпаки ж, спосіб їхнього життя вдало описує прізвисько, яким називають останнього царя російської імперії, – «Кровавий». Ходинська трагедія (3 тис. жертв), Кривава неділя та інші події з життя російського царя описують не святість, а жертви серед мирних мешканців через його недолуге правління. Микола II та його оточення загинули в боротьбі за владу на території росії.

Особливо цікавим є питання про прославлення оточення, яке не було сім'єю Миколи II. Навіть Синодальна комісія РПЦ з канонізації прийшла до висновку, що «не видається можливим остаточне вирішення питання про наявність підстав для канонізації цієї групи мирян, що за обов'язком своєї придвор-

ної служби супроводжували Царську Сім'ю, бо відомостей про широке поіменне молитовне поминання цих слуг віруючими немає, крім того, немає відомостей про їх релігійне життя та особисте благочестя» [тут і далі переклад з російської – наш. Основания для канонизации царской семьи из доклада митрополита Крутицкого и Коломенского Ювеналия, председателя Синодальной комиссии по канонизации святых, 2008]. Цих «святых» шанує Московський патріархат в Україні й сьогодні. Особливо варто виокремити храми Московському патріархату, освячені на честь Царствених мучеників в Україні. За моїм власним дослідженням, в Україні діє щонайменше п'ять храмів Московського патріархату, освячені на честь російського царя Миколи II з оточенням:

1. Місто Київ, вулиця Богатирська 30. На території Київської міської дитячої клінічної лікарні № 1.
2. Київська область, село Кислівка, жіночий монастир на честь Царствених мучеників.
3. Місто Дніпро, вулиця Гайова 53, храм на честь Царствених мучеників та ікони Божої Матері – Державна (Додаток 3). Ця ікона має безпосереднє відношення до росії. Попри наявність в Україні сотень ікон, які є духовним надбанням Українців, храм названо на честь ікони, яка прославлена в росії та має «духовну» назву Державна.
4. Село Яблунівка, Донецька область, храм на честь Царствених мучеників.
5. Місто Алушта, вул. Ювілейна 1, Крим, храм на честь Царствених мучеників.

Культ шанування Царствених мучеників є важливим інструментом російської пропаганди в Україні, тому що останній цар російської імперії Микола II був одночасно і главою РПЦ (подібно до нього і нинішній глава рф має непрямий вплив на церкву), а церква на той час, як і сьогодні в росії, була державним відомством. Московський патріархат через канонізацію царствених мучеників та їх шанування в церквах, особливо на території України, поширює ідеологію русского міра, ідею повернення меж російської імперії періоду Миколи II. Значення шанування культу царя можна відслідкувати з офіційного календаря Московського патріархату в Україні: у ньому Микола II вшановується тричі на рік: 17 липня, 5 лютого, 11 лютого. [Царствені страстотерпці: цар Миколай, цариця Олександра, царевич Олексій, великі князівни Ольга, Татіана, Марія та Анастасія, 2025]. Також у календарі РПЦвУ описується святість

їхнього життя та ідеї, за які українці мають шанувати Миколу II як святого, однак насправді ж культ царської родини не має духовного підґрунтя, а лише просуває ідеологію єдності українського і російського народів у спільній історії. Ця пропаганда є ключовим інструментом в інформаційній війні, яку провадить росія, оскільки через шанування на ідейному рівні ми сприймаємо принципи державності російської імперії, спільні історію, святих, Церкву та її рішення, а згодом і віримо в те, що ми один народ з росіянами, – чого вони так прагнуть. «Акт канонізації Миколая II є, як мінімум, і актом “реабілітації” Російської імперії, тож приймаючи його, ми визнаємо, що ті патріоти України, які змагалися за її незалежність проти Росії, у тому числі і гетьман І. Мазепа, є дійсно злочинцями» (згідно зі сприйняттям їх російською імперією) [Гібридна війна московського патріархату проти України, 2017].

У контексті шанування Миколи II як останнього царя російської імперії, який зрікся царського престолу, мимоволі втрачаються кордони через нав'язування «духовності», адже він є святим для Московського патріархату та Русі, – цим історичним терміном спекулює МП, маючи на увазі духовну та культурну єдність українського і російського народів (Додаток 6. Молитва з акафісту до царствених мучеників). Ідея, яка просувається прихильниками МП стосовно шанування цього «святого», приховано виправдовує війну росії проти України, адже, поклоняючись Миколі II як святому, вони шанують і велич російської імперії, у межах якої була тогочасна Україна і яку прагне відновити РФ сьогодні. Отже, шанування Миколи II і його оточення як святих – радше загроза національній безпеці і духовному здоров'ю українців, які піддалися впливу пропаганди, аніж зближення через святих з Богом.

Російська Православна Церква, яка була державним відомством у Синодальний період, залишається таким відомством і сьогодні, обслуговуючи політичні інтереси російської держави, поширюючи ідеологію руского міра через календар, проповідь ієрархів, побудову храмів в Україні на честь святих, які мають безпосередній зв'язок з росією. РПЦвУ (Московський патріархат) є співучасником у війні росії проти України не лише за території, а й за душі, серця та розум людей через проповідь їхньої ідеології. Отже, одним з інструментів російсько-української війни є російська церква, яка діє в Україні під назвою УПЦ.

Важливим у питанні календаря є шанування ікон на честь святих. Про шанування ікон ми знаємо: «Звичайно, при цьо-

му Церква навчає вшановувати не матеріальну речовину, з якої вони зроблені, і не фарби, а віддавати шану зображеним особам». [Митр. Могила П., 1996, с. 151–152]. Тобто, вшановуючи образ святого, ми повинні віддавати шану першообразу, тому, хто зображений на іконі. Блаженніший митрополит Київський і всієї України Епіфаній, з нагоди освячення ікон на бронеплитах, які врятували життя новітнім героям, захисникам України (Додаток 1), зазначив: «Кожна область нашої держави представлена певною іконою. В Україні ми налічуємо понад 400 чудотворних ікон, але ми обрали знакові для кожної області» [Предстоятель освятив ікони, написані на бронеплитах, що врятували життя захисникам України, 2025].

Отже, українська нація має власне величне духовне надбання – святі ікони, через які віряни молиться до Бога, Божої Матері та святих. Представники Московського патріархату в Україні русифікують календар, вшановуючи події, які з часом набули особливого церковного значення для росіян, та події, пов'язані з іконами на території росії. Як зазначалося раніше, шануючи ікону, вірні віддають шану першообразу. В календарі МПвУ містяться такі дні пам'яті ікон та святих, через які РПЦ пропагує згубну ідеологію. Звернімо увагу на дати, які мають безпосередній стосунок до подій у росії:

1. 1 вересня за старим юліанським календарем вшановується ікона Божої Матері Чернігівсько-Гефсиманська. Ця дата – це локальне свято російської церкви. Православна Церква України шанує Чернігівсько-Іллінську ікону Божої Матері на загальноцерковному рівні. Чернігівсько-Гефсиманська ікона – це список цієї ікони Божої Матері, який подарувала поміщиця Олександра Філіпова новоутвореному Чернігівсько-Гефсиманському скиту Троїце-Сергієвої лаври в місті Сергієв Посад Московської області, який був у 1921 році закритий радянською владою. Сьогодні на більшій частині території колишнього скита знаходиться в/ч 51105 збройних сил російської федерації.
2. 13 жовтня за старим юліанським календарем МПвУ вшановує ікону Божої Матері «Іверська». Це локальне святкування було встановлене в російській церкві на згадку про привезення списку чудотворного образу з Афону в Москву у 1648 р.
3. 22 жовтня МПвУ за старим Юліанським календарем вшановує Казанську ікону Божої Матері з нагоди «звільнення Москви від поляків» в 1612 р.

4. 28 червня за старим юліанським календарем вшановується ікона Божої Матері «Троєручиця», що пов'язано зі згадкою про привезення списку чудотворного образу з Афону в Москву у 1661 р.
5. 8 липня за старим юліанським календарем вшановується явлення ікони Пресвятої Богородиці у Казані. 1579 року в місті Казані відбулося з'явлення чудотворної ікони Божої Матері, яке особливо посприяло проповіді православ'я в московських краях.
6. 1 серпня за старим юліанським календарем вшановується Пресвята Богородиця (1164). Це святкування присвячене згадці перемоги суздальського князя Андрія Боголюбського над волзькими булгарами.
7. 13 серпня за старим юліанським календарем вшановується Семистрільна ікона Божої Матері. Ця дата святкування є місцевою в росії і була встановлена на згадку про визволення міста Вологди від чуми в 1830 р.
8. 17 серпня за старим юліанським календарем вшановується Свенська ікона Божої Матері, це місцеве свято російської церкви. Цей день святкування був встановлений у російській імперії в 1815 році на згаду про визволення міста Брянська від «нашестья наполеонівських військ» у 1812 році.

Ці приклади є лише дослідженою частиною з календаря РПЦвУ для свідчення, що календар використовується в проповіді ідеології русского міра в Україні. Вшанування ікони прив'язується до дати, яка має безпосередній стосунок до росії та історичних подій, які в ній відбувалися.

Окреме місце в проповіді ідеології русского міра займає шанування маркерів російської імперії: 6 грудня, 12 вересня, 3 червня, 5 червня, 1 грудня Московський патріархат в Україні за старим юліанським календарем вшановує пам'ять благовірного великого князя Олександра Невського. На честь нього під егідою МП в Україні діє понад 30 храмів. Його вважають маркером російської імперії, який є ніби предтечею російських князів (Додаток 4). Тому його канонізація 1547 року на Соборі в Москві є псевдодуховним благословенням для керманічів московії. Під час російсько-української війни в 2016 році Олександра Невського було проголошено покровителем сухопутних військ російської федерації [Кралюк, 2021], тому шанування Олександра Невського прямо суперечить духовним та національним інтересам українців. «Отже, завдяки критичному розгляду сутності за-

значених процесів, з'являється можливість привідкрити завісу міфологічних викривлень та імперського пафосу над справжніми, неприкрашеними реаліями цієї бурхливої доби й прослідкувати очевидні впливи сформованих 300 років тому ідеологем на сучасність». [Філіпова, 2022]. Таке поклоніння є поширенням ідеології русского міра через календар та шанування святих, які мають політичне значення для російської федерації.

Митрополит Київський і Галицький Володимир (Богоявленський) вшановується 7 лютого, 27 червня, 28 липня, 10 вересня за старим юліанським календарем Московським патріархатом в Україні. Під час очолювання ним Київської митрополічної кафедри відбулося повалення царського режиму та розвинувся рух за автокефалію Української православної церкви 1917–1921 рр. Митрополит Володимир поставився до руху за автокефалію української церкви як корінний росіянин. Він був противником ідеї автокефальної православної церкви в Україні та сповідував ідею, що в російській імперії православ'я має бути лише російським. Отже, вшановуючи його як святого, шанують і його життя та діяльність, які засвідчують спротив ідеї існування незалежної України та автокефальної церкви. Водночас, його культ актуальний для церковно-політичного союзу, який діє в росії, та провадження ідеології русского міра через календар та шанування святих в Україні. «Діяльність митрополита Київського і Галицького Володимира (Богоявленського) слугує наочною ілюстрацією успішності такої політики (русифікації), оскільки будь-які дії національно налаштованого українського духовенства з початку церковно-визвольних змагань 1917–1921 рр. не змогли викликати позитивне ставлення і відповідні дії київського митрополита, який би почув голос своїх духовенства і пастви. Вбитий російськими більшовицькими військовими митрополит Володимир (Богоявленський) був канонізований одним з перших як новомученик і сповідник Російської Православної Церкви Архієрейським Собором РПЦ (31 березня – 4 квітня 1992 р.)» [Преловська, 2017, с. 46].

Далі зупинімося на постаті Андрія Боголюбського, який вшановується МП в Україні 17 липня, 6 липня, 23 жовтня за старим юліанським календарем. Його канонізовано як благовірного 1751 року Російською Православною Церквою. Андрій Боголюбський близько 1169 року [Літопис руський, с. 302] організував напад, пограбування та знищення Києва. Літописець описує, як війська Боголюбського палили церкви, вбивали киян, щоб стерти русичів, предків сучасних українців, з лиця

землі. Андрій Боголюбський прагнув відновити у Володимирі Київ, адже бачив велич міста, яке прагнув здобути. На той час ще не існувало такого державного утворення, як Велике князівство Московське. «Відтоді історія знає цілу низку прикладів конфліктних, в тому числі воєнних періодів між двома народами. І це не дивно, адже росія для України не є ніяким “братнім народом”, мантра про що нав’язувалася російською елітою впродовж усього історичного періоду існування в межах однієї держави. До слова, ця абсолютно необґрунтована, але політично вигідна росіянам думка з наполегливістю, вартою кращого застосування, нав’язується, насамперед, росіянам і зараз, в час повномасштабної війни путінської росії проти України, мовляв: “Ми – один народ”». [Муляр, 2022, с. 324]. Вшанування Андрія Боголюбського є шануванням вбивці українців та того, хто нищив і грабував українські землі. Яскравим прикладом наруги над святинями, які є духовною спадщиною України, є викрадена Андрієм Боголюбським Вишгородська ікона Богородиці, яка і сьогодні знаходиться у Третяковській галереї у Москві під назвою «Володимирська». «Серед ікон, що дійшли до наших часів, найшанованішою була ікона “Богородиці – Елеуса”, яку за одними джерелами вважають привезеною в кін. XI – поч. XII ст. з Візантії до Вишгорода, а за іншими її авторство приписують відомому печерському іконописцю Аліпю. Зображення Богородиці з Дитятком на Вишгородській іконі належить до типу Елеуса (Замилування або Ніжності). Є декілька найменувань ікони. Назва Вишгородська, бо первинно вона знаходилась у храмі міста Вишгород, де знайшов її місце київський князь Юрій Долгорукий, спорудивши для неї спеціальний храм. Згодом цю ікону вкрав князь суздальський Андрій Боголюбський, напавши і зруйнувавши Київ. Він розмістив Вишгородську ікону у Володимирі-на-Клязьмі, тоді вона й була перейменована на Володимирську». [МОВА І КУЛЬТУРА, 2015, с. 77]. Ця назва і досі використовується в календарі Московського патріархату в Україні як свідчення мовчазного визнанням анексії святині українського народу. Так описується історія викрадення ікони на офіційному ресурсі РПЦвУ: «Ікона отримала назву “Володимирська” після того, як 1155 року син Юрія Долгорукого Андрій Боголюбський *приніс* її до міста Володимира і помістив у спорудженому ним Успенському соборі». [Володимирська (Києво-Вишгородська) ікона Божої Матері. Благовіст – церковне життя, 2025]. Андрій Боголюбський також є покровителем військ радіаційного, хі-

мічного і біологічного захисту збройних сил російської федерації, девіз яких такий: «Після нас – нікого».

Сьогодні в Україні ідеологія русского міра засуджується церквами та релігійними організаціями. [Звернення християнських Церков України щодо засудження агресивної ідеології «русского міра», 2024]. Сама ж РПЦ створила «богослів'я війни», через яке виправдовує злочини росії, а християнські цінності, основою яких є любов, для неї втратили значення. Юліанський же календар є замаскованим скрепом, який об'єднує українців МП з РПЦ та сприяє поширенню ідеології русского міра в Україні.

Перспективою подальшого дослідження є:

1. Дослідити небажання вірян МПвУ бути незалежними від москви через нав'язування десятиліттями ідеології русского міра.
2. Дослідити, чи було перейнято в час війни канонізованих святих від РПЦ структурою МПвУ, як це було до війни.
3. Дослідити можливість відречення МПвУ від РПЦ як від вбивчої політичної організації та перехід на новий стиль або чистка календаря; перспективи єднання з ПЦУ.

Висновки.

1. Релігійна організація, яка сьогодні в Україні маскується під назвою УПЦ, насправді ж є структурним підрозділом Російської Православної Церкви. Тобто існує як частина Московського патріархату в Україні. Підтвердженням цьому є чинний статут МПвУ (УПЦ) та релігієзнавча експертиза Статуту про управління Української Православної Церкви на наявність церковно-канонічного зв'язку з Московським патріархатом, здійснена Державною службою України з етнополітики та свободи совісті.
2. У календарі Московського патріархату в Україні серед святих, які шануються його прихильниками, є Микола II із сім'єю та прислугою, Олександр Невський, Андрій Боголюбський, митрополит Володимир Богоявленський. Ці постаті канонізовані РПЦ та використовуються сьогодні для поширення ідеології русского міра серед Українців.
3. В Україні діє понад 35 храмів, освячених на честь Олександра Невського та Царствених мучеників. Частина храмів сьогодні перебуває на окупованих росіянами територіях України, що засвідчує ефективність антиукраїнської проповіді та ідеології у їхніх стінах.

4. Попри наявність духовного надбання українців у вигляді понад 400 чудотворних ікон Богородиці та подій прославлення цих ікон, пов'язаних із українськими землями, МПВУ натомість шанує у власному календарі події та дати, які мають безпосередній стосунок до культури російської імперії та проповіді ідеології русского міра.
5. Шанування серед святих у календарі МПВУ в час війни Андрія Боголюбського, Олександра Невського, Царствених мучеників є злочином проти української державності, адже ці історичні постаті боролися проти українців, нищили українські міста та святині. А сьогодні з їхніми іконами та під їхнім псевдопокровом вбивають український народ росіяни.
6. Викрадення ікони Богородиці Вишгородської під час нападу на Київ Андрієм Боголюбським 1169 року є прикладом тисячолітньої історії загарбання московитами українських святинь. Сьогодні ж ікона Богородиці зберігається в московії та називається Володимирською.

Аналізуючи, як вдало рф використовує РПЦ і календар у духовній боротьбі проти України, зазначимо, що ідеологія «русского міра» заснована на неправді, вбивстві, підміні понять. Євангеліст Іоан говорить, що батьком всякої неправди є диявол: «Ваш батько диявол, і пожадливість батька свого ви виконувати хочете. Він був душогуб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, бо він неправдомовець і батько неправді» (Ів 8:44). Отже, і боротьба українців за свободу, душі та розум людей, територіальну цілісність є війною проти «духів злоби піднебесної», за словами Апостола Павла: «Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби» (Еф 6:12). Отже, ідеологія русского міра сьогодні засуджується християнськими Церквами України та всіма, хто прагне перемоги України. Віримо, що прийде час, коли поширення ідеології русского міра, зокрема і через календар, буде припинене та переможене правдою.

1. Біблія. Сучасний переклад з давньоєврейської та давньогрецької мов. Видано з благосл. Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія / пер. Українського Біблійного Товариства. 2-ге вид., Київ: Українське Біблійне Товариство, 2023, 1373 с.
2. Володимирська (Кієво-Вишгородська) ікона Божої Матері. Благовіст – церковне життя. URL: <https://blagovist.info/zhyttaa-sviatykh/volodymyrskaya-kyievo-vyshhorodska-ikona-bozhoi-materi> (дата звернення: 24.08.2025).

3. Гібридна війна московського патріархату проти України. Про «прославлення» Миколая II та його сім'ї | Київське Православ'я. КИЇВСЬКЕ ПРАВОСЛАВ'Я | міжнародний науковий проект «Православного Духовного Центру апостола Івана Богослова». URL: <http://kyiv-pravosl.info/2017/08/02/hibrydna-vijna/> (дата звернення: 24.08.2025).
4. Електронна бібліотека Житомирського державного університету URL: https://eprints.zu.edu.ua/35635/1/Козловець_1.pdf (дата звернення: 24.08.2025).
5. Звернення християнських Церков України щодо засудження агресивної ідеології «русского міра» – ОСУ. ОСУ. URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/zvernennya-hrystyianskyh-tserkov-ukrayiny-shhodo-zasudzhennya-agresyvnoyi-ideologiyi-russkogo-mira/> (дата звернення: 24.08.2025).
6. Кралюк П., (2021), Пропаганда кремля та РПЦ. Чи потрібен Україні культ Олександра Невського? *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rpts-i-oleksandr-nevskyyu/31487886.html> (дата звернення: 24.08.2025).
7. *Літопис руський*, пер. Л. Є. Махновця; відп. ред. О. В. Мишанич, Київ: Дніпро, 1989, 591 с.
8. Митрополит Петро Могила, (1996), *Православне сповідання віри Кафолічної і Апостольської Церкви Східної*, Москва: Благовіст, 185 с.
9. Муляр В., (2022), Російсько-Українська війна: фіналізація конфлікту ментальностей. *Збірник праць учасників міжнародної науково-практичної конференції «100-річчя поліського національного університету: здобутки, реалії, перспективи»*, с. 678.
10. *МОВА І КУЛЬТУРА. (Науковий журнал)*, Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015, вип. 18, т. І (176), 644 с.
11. Основания для канонизации царской семьи из доклада митрополита Крутицкого и Коломенского Ювеналия, председателя Синодальной комиссии по канонизации святых, *Русская Православная Церковь*. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/88661> (дата звернення: 15.09.2025).
12. Предстоятель освятив ікони написані на бронеплитах, що врятували життя захисникам України – ОСУ. ОСУ. URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/predstoyatel-osvyatyv-ikony-napysani-na-broneplytah-shhovryatuvaty-zhyttya-zahysnykam-ukrayiny> (дата звернення: 24.08.2025).
13. Преловська І. М., (2017), Діяльність преосвященного митрополита Київського і Галицького Володимира (Богоявленського) під час розгортання руху за Автокефалію Української Православної Церкви (1917–1918), *Православ'я в Україні*, т. 2, с. 448.
14. Релігійно-інформаційна служба України. Росія на переговорах вимагала від України зняття всіх обмежень з УПЦ МП – РІСУ. URL: https://risu.ua/rosiya-na-peregovorah-vimagala-vid-ukrayini-znyattya-vsikh-obmezhenn-z-upc-mp_n156679 (дата звернення: 24.08.2025).
15. *Статут про управління УПЦ(з доповненнями і змінами)*. URL: <https://dess.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/1.2-Statut-UPTS.pdf> (дата звернення: 24.08.2025).
16. Філіпова Г., (2022), *Культ Олександра Невського на теренах Гетьманської держави як ідеологічний маркер Російської експансії у 1710–1720-х рр.* repository.title.prefix Головна. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/94ebd174-a765-4a65-80f8-55d55e6dec23/content> (дата звернення: 18.09.2025).

17. *Царственні страстотерпці: цар Миколай, цариця Олександра, царевич Олексій, великі князівни Ольга, Татіана, Марія та Анастасія. Благовіст – церковне життя*. URL: <https://blagovist.info/zhytitiia-sviatykh/tsarstvenni-strastoterpts-tsar-mykolay-tsarytsia-oleksandra-tsarevych-oleksiy-velyki-kniazivny-olha-tatiana-mariia-ta-anastasiia>. (дата звернення: 24.08.2025).

1. *Bibliia*. Suchasnyi pereklad z davnoievreiskoi ta davnohretskoi mov. Vydano z blahosl. Blazhenniishoho Mytropolyta Kyivskoho i vsiiei Ukrainy Epifaniia / per. Ukrainskoho Bibliinoho Tovarystva. 2-he vyd., Kyiv: Ukrainske Bibliine Tovarystvo, 2023, 1373 s. [In Ukrainian].
2. *Volodymyrska (Kyievo-Vyshhorodska) ikona Bozhoi Materi. Blahovist – tserkovne zhyttia*. URL: <https://blagovist.info/zhytitiia-sviatykh/volodymyrska-kyievo-vyshhorodska-ikona-bozhoi-materi> (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].
3. *Hibrydna viina moskovskoho patriarkhatu proty Ukrainy. Pro «proslavleniia» Mykolaia II ta yoho simi* | Kyivske Pravoslavia. KYIVSKE PRAVOSLAVIA | mizhnarodnyi naukovyi proekt «Pravoslavnoho Duhovnoho Tsentru apostola Ivana Bohoslova». URL: <http://kyiv-pravosl.info/2017/08/02/hibrydna-vijna/> (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].
4. *Elektronna biblioteka Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu* URL: https://eprints.zu.edu.ua/35635/1/Козловець_1.pdf (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].
5. *Zvernennia khrystyianskykh Tserkov Ukrainy shchodo zasudzhennia ahresyvnoi ideolohii «russkoho mira» – OCU. OCU*. URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/zvernennya-hrystyyanskykh-tserkov-ukrayiny-shhodo-zasudzhennya-agresyvnoyi-ideolohiyi-russkogo-mira/> (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].
6. Kraliuk P., (2021), Propahanda kremlia ta RPTs. Chy potriben Ukraini kult Oleksandra Nevskoho? *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rpts-i-oleksandr-nevskyy/31487886.html> (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].
7. *Litopys ruskyi*, per. L. Ye. Makhnovtsia; vidp. red. O. V. Myshanych, Kyiv: Dnipro, 1989, 591 s. [In Ukrainian].
8. Mytropolyt Petro Mohyla, (1996), *Pravoslavne spovidannia viry Kafolychnoi i Apostolskoi Tserkovy Skhidnoi*, Moskva: Blahovist, 185 s. [In Ukrainian].
9. Muliar V., (2022), *Rosiisko-Ukrainska viina: finalizatsiia konfliktu mentalnosti. Zbirnyk prats uchasnykiv mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «100-richchia poliskoho natsionalnoho universytetu: zdobutky, realii, perspektyvy»*, s. 678. [In Ukrainian].
10. *MOVA I KULTURA (Naukovyi zhurnal)*, Kyiv: Vydavnychi dim Dmytra Buraha, 2015, vyp. 18, t. I (176), 644 s. [In Ukrainian].
11. *Osnovaniya dlya kanonizatsii tsarskoi semi iz doklada mitropolita Krutitskogo i Kolomenskogo Yuvenaliya, predsedatelya Sinodalnoi komisii po kanonizatsii sviatykh, Russkaya Pravoslavnaya Tserkov*. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/88661> (Access date: 15.09.2025). [In Russian].
12. *Predstoyatel osvityv ikony napysani na broneplytakh, shcho vriatuvaly zhyttia zakhysnykam Ukrainy – OCU. OCU*. URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/predstoyatel-osvityv-ikony-napysani-na-broneplytah-shhovryatuvaly-zhyttya-zahysnykam-ukrayiny> (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].

13. Prelovska I. M., (2017), *Diiálnist preosviashchenoho mytropolyta Kyivskoho i Halytskoho Volodymyra (Bohoiavlenskoho) pid chas rozghortannia rukhu za Avtokefaliuu Ukrainkoï Pravoslavnoi Tserkvy (1917–1918)*, *Pravoslavia v Ukraini*, t. 2, s. 448. [In Ukrainian].
14. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy. Rosiia na perehovorakh vymahala vid Ukrainy zniattia vsikh obmezhen z UPTs MP – PICU*. URL: https://risu.ua/rosiya-na-peregovorah-vimagala-vid-ukrayini-znyattya-vsikh-obmezhen-z-upc-mp_n156679 (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].
15. *Statut pro upravlinnia UPTs(z dopovnenniamy i zminamy)*. URL: <https://dess.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/1.2-Statut-UPTS.pdf> (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].
16. Filipova H., (2022), *Kult Oleksandra Nevskoho na terenakh Hetmanskoï derzhavy yak ideolohichniy marker Rosiïskoï ekspansii u 1710–1720-kh rr. repository. title.prefix Головна*. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/94ebd174-a765-4a65-80f8-55d55e6dec23/content> (Access date: 18.09.2025). [In Ukrainian].
17. *Tsarstvenni strastoterptsi: tsar Mykolai, tsarytsia Oleksandra, tsarevych Oleksii, velyki kniaziony Olha, Tatiana, Mariia ta Anastasiia. Blahovist – tserkovne zhyttia*. URL: <https://blagovist.info/zhyttaa-sviatykh/tsarstvenni-strastoterptsi-tsar-mykolay-tsarytsia-oleksandra-tsarevych-oleksiy-velyki-kniazivny-olha-tatiana-mariia-ta-anastasiia> (Access date: 24.08.2025). [In Ukrainian].

*Додаток 1. Освячення ікон на бронеплитах
Блаженнішим Митрополитом Київським
і всієї України Епіфанієм*

*Додаток 2. Висновок експертизи ДЕСС
Статуту про управління УПЦ*

УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК
релігієзнавчої експертизи
Статуту про управління Української Православної Церкви
на наявність церковно-канонічного зв'язку
з Московським патріархатом (Російською Православною Церквою)

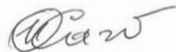
Експертна група дійшла таких висновків:

1. Прийняття нової редакції Статуту про управління УПЦ (від 27.05.2022) та Постанови Собору УПЦ не призвели до розриву церковно-канонічного зв'язку Української Православної Церкви із Російською Православною Церквою. Статус УПЦ як структурного підрозділу РПЦ, що користується певними правами самостійності, але не утворює автокефальну Церкву, залишається незмінним.

2. УПЦ відносно РПЦ має церковно-канонічний зв'язок частини із цілим. Відносини УПЦ з РПЦ не є відносинами однієї самостійної (автокефальної) церкви з іншою самостійною автокефальною церквою. УПЦ також не має статусу автономної Церкви, який би визнавався іншими церквами, а, отже, з точки зору еkleзіології та канонічного права є структурним підрозділом РПЦ, що має окремі права самостійного утворення без власної канонічної суб'єктності.

3. Нинішня діяльність чи бездіяльність найвищих органів церковної влади та управління УПЦ свідчить про те, що УПЦ продовжує перебувати відносно РПЦ у відносинах підпорядкування. Вона не діє як самостійна (автокефальна) Церква і не проголошує власної самостійності (автокефалії). Жодних документів чи дій, які би свідчили про трансформацію УПЦ в самостійну відносно РПЦ релігійну організацію, членами Експертної групи не виявлено.

Голова Експертної групи

Олександр САГАН

Секретар Експертної групи

Вікторія КОЧУБЕЙ

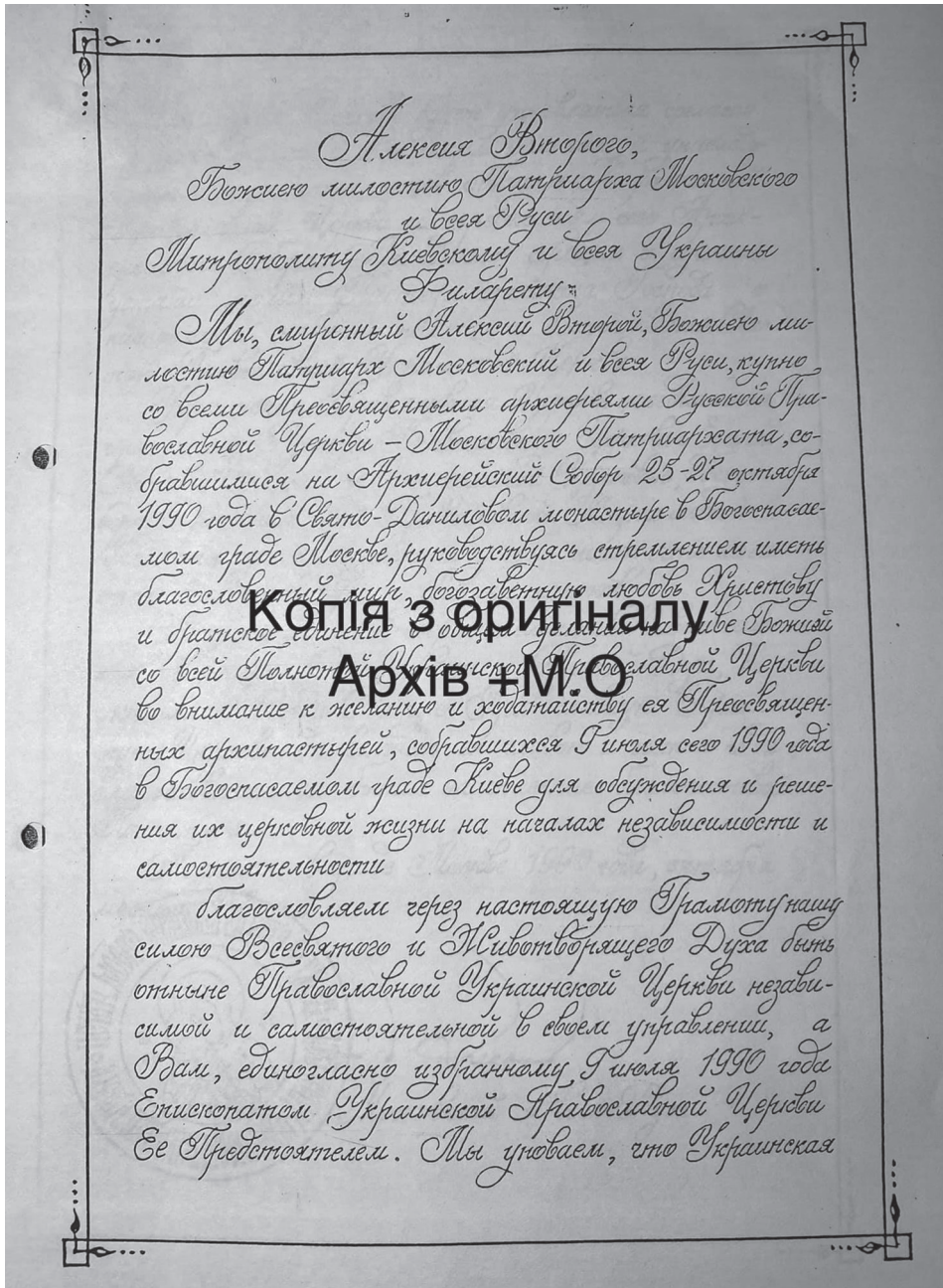
Додаток 3. Ікона Царственних мучеників серед храму для шанування вірними на храмовому святі 17 липня 2022 року. Храм на честь Царственних мучеників міста Дніпра

Додаток 4. Пропагування культу Олександра Невського

Додаток 5. Копія грамоти московського Патріарха Олексія II

Православная Церковь будет управляться согласно Этимостественным и священным канонам и унаследованным от святых отцов обычаям Константинопольской Православной Церкви и определениям сего Архиерейского Собора. Мы единым сердцем и едиными устами молим Пастыреначальника Господа ониспомощии небесной помощи и благословения Святой Православной Украинской Церкви.

Украинская Православная Церковь, соединенная через нашу Русскую Православную Церковь с Единей Святой, Соборной и Апостольской Церковью, без соборного решения всей Православной Константинопольской Полноты да не изменяет у себя ничего, что касается догматов веры и святых канонов.

Соборными и одобренными Пастыреначальника Троица: Святым Духом, да укрепляет всегда Святую Православную Украинскую Церковь, да венчает ее славою и геститом и да благословляет ее бытие на спасение благогестивой Полноты ея.

Подписано в граде Москве 1990 года, октября
 месца 24 дня

[Handwritten signature]
 Московский и всея Руси

Копія з оригіналу
 Архів + М.О.

*Додаток 6. Молитва з акафісту до царських мучеників***Молитва**

О, святы́й страстотерпче царю мучениче Николае! Господь ты избра помазанника Своего, во еже милостивно и право судити людем твоим и хранителем Церкви Православныя быти. Сего ради со страхом Божиим царское служение и о душах попечение совершал еси. Господь же, испытуя тя, яко Иова Многострадальнаго, попусти ти поношения, скорби горькия, измену, предательство, ближних отчуждение и в душевных муках земнаго царства оставление. Вся сия ради блага Руси, яко верный сын ея, претерпев, и, яко истинный раб Христов, мученическую кончину прием, Небеснаго Царства достигл еси, идеже наслаждаешься Вышняи славы у Престола всех Царя, купно со святою супружницею твоею царицею Александрою и царственными чады Алексием, Ольгою, Татианою, Мариєю и Анастасиею. Ныне, имея дерзновение велие у Христа Царя, моли, да простит Господь грех отступления народа нашего и подаст грехов прощение и на всякую добродетель наставит нас, да стяжим смирение, кротость и любовь и сподобимся Небеснаго Царствия, идеже купно с тобою и всеми святыми новомученики и исповедники Рускими прославим Отца и Сына и Святаго Духа, ныне и присно и во веки веков. Аминь.